

Z a t w e e f c h u   N w i s e s .

Nr. 24. Zettortdeenâ 12. Zuhni 1852.

Za bija firdiga un branga seewa.

Ka daschubrihd' ir seewahm gudra sapraschana, firds-drohschiba un spehks ne trubkst, to ne weens ne warr leegt un to schis stabsts, kas ne wiffai ilgi atpakkat Wahzsemme pateesi notizzis, jo skaidri parahda.

Dsihwoja tur kahdâ widdû meschakungs pawiffam atstattu no zittahm mahjahm paschâ mescha widdû, ar sawu jaunu seewinu diwi ween. Kahdus 8 mehneschus pehz kahsahm tas gaddijahs, ka tai pilssehtinâ, kas til pufs juhdsi tahf' no meschakunga mahjas, leelu tirgu turreja. Meschakungam patikke us tirgu eet un seewina, fastimmuse buhdama, palikke weena patte mahjâ. Winsch agri no mahjahm isgahje, gribbedams wehl meschâ kahdu sakkiti schaut, ko saweem seewas wezzakeem pilssehtâ par dahwanu aisnest un tad ap pufsdeenâs laiku atkal mahjâ steigtees. Bet kad pufsdeenâs laiks jau bij klacht un winsch wehl ne pahrnahje, tad seewinai palikke tâ kâ bail un winna likkâhs gultâ tâpat apgehrbusehs kâ bija. Tikko eelikkusehs, dsird ka ahr'durwis tschihlft un winna preezigi dohma: paldees Deewam, nu winsch pahrnah! Bet ne kâ! Genahf pawiffam sweschs un no isstattes breefmigs tehwinsch eekschâ, kas labbu deenu nodewis, winnai falla, ka meschakungs pilssehtâ effoht labbu ko pirzis, bet peetrubkuse nauda un tadeht scho effoht suhtijis pee gaspaschas mahjâ, lai ta isdohdoht 15 dahlderus naudas, jo til dauds winnam peetrubzis. Za jauna seewina dohmaja: tas wifs tihri neeki un blehnas ween! un tad us to swescho fazzija: „Ja mans wihrs juhs buhtu pehz naudas suhtijis, tad winsch gan pahri wahrdu buhtu usrakstijis, jo winsch tal sinn, ka es

juhs pawiffam ne pasihstu.“ Us to tas sweschais: „Kur tad nu winsch us tirgus platfcha warreja rakstih!“ Tad atkal meschakunga gaspascha tam wehl atteize: „Kad winnam ar' ihsti naudas nohte buhtu peegahjuse, tad winsch gan sinnatu aiseet pee manneem wezzakeem woi zitteem raddeem pilssehtâ, kas winnam tuhlin to naudu dohtu.“ Kad sweschais tahdu isrunnu dsirdeja, tad winsch itt drohschi tâ runnaja: „Es juhs wihrâ esmu apsohlijis to naudu aisnest un man wahrds jaturra; tadeht nu, kad juhs ne gribbat ar labbu doht, es ar warru nemfchu!“

Nu til ta jauna gaspascha atsinne skaidri, ka tas effoht blehdis un laupitajs un nopratte, ka tiklai ar gudreem stikkeem ween wehl warroht glabhtees. Tadeht ahtri apdohmajusehs winna teize: „Juhs redseet, ka es ne warru no weetas tilt, jo kaulu-fahpe manni gultâ spehruse; bet tur galda schuhplahde irr atsehgu buntite, no kureahm ta masaka slehds to skappi, kas tepat irr fahn'-kambari, no ta skapja atnesseet man to masu kastiti, kur wiffa nauda irr eekschâ, ka jums tohs 15 dahlderus warru isdoh.“ Laupitajs pahf schahdu wallodu itt preezigs grabbe tahs atsehgas rohla un dewahs tai kambari eekschâ. Bet nu arri muhsu jauna gaspascha schigli kâ patš sibbens no gultas ahra, aissehdsse kambara durwis zeet un aismette dselsu krampi preekschâ. Tad istezejâ preeksch-nammâ, aissehdsse ahrdurwis un aispehre wehl tahs ihpaschas diwas dselsu bultes preekschâ un tad itt meeriga gahje sawâ istabâ.

Laupitajs fahnkambari no esahkuma labbu brihdi stahweja kâ hes samannas. Winsch nopratte, ka effoht peekrahpts un ka ne lihdseschocht ne ka pascha spehks, jo wiffa ta mahja

bij' jauna, wiß stipri taißihts un tas weenigs lohdsfinch, kas tai kambari bij', bij' 7 pehdas augsts no semmes. Tadeht klaidri redsams, ka zittur jau ne warreja ahrâ tilt kâ pa durwim. Winsch lahdedams plohsijahs kâ traks un draudeja schnaugt un dedsinagt, ja ne laidischoht walkâ, bet kad redseja, ka wiß effoht pa wolti, tad likkabs meerâ, jo winsch gan sinnaja, ka ilgi ne palikschocht bes palihga.

Pa brihbi kas klauēja pee durwim, eefahumâ pamasam, tad stiprak un pehz itt warreni. Ka tas ne effoht wis patß meschakungs, to ta jauna gaspascha tuhlin nomannija un tadeht ne wehre wis walkâ, bet kahpe us behnina un tur lohdsinu atwehruse, eeraudsija negantu un firdigu bahbu pee durwim, kas plohsijahs kâ trakka un lammodama un lahdedama btahwe, lai laischocht eekschâ, jo winna labbi sinnoht, ka winnas wihrs tē zētumâ, kō schai waijagohht ispestiht. Ja ar labbu durwis ne atwehrschoht, tad schi ar warru gan eekschâ tikschocht; un to isteikuse, ta leelu zirri iswille un brehze: „Atweer drihs durwis, ja ne, tad es tahs fastaldischu un tad tu wairs dsihwa ne paliksi!“

Ko nu nabbadsitei weentulei darriht? Pehz palihga faukt ne kō ne geldeja, jo tas tuwakais zeems bij wehl labbu gabbalu ais ta mescha, kas ap meschakunga mahju bij noaudsis. Winna nomettahs zekōs un peeluhdse Deewu karstâ luhgschanâ, lai palihgu fuhtitu no augschenes winnas leelâ nohtē. Bet ilgi winnai ne bij' meers, jo ta trakka bahba riktigi nehmahs tahs durwis skaldiht kohpâ. „Ko nu buhschu darriht?“ tâ ta jauna seewina fawâs bailēs pee sewis runnaja. Tē winnai eekritte prahtâ, tai bahbai kō sweest us galwas; bet kō winna arr' sweede, tomehr ne warreja trahpiht, jo ta bahba appalkschâ pratte schigli no wissa isfargatees un pa starpam arween' zirte durwis eekschâ. Pehdigi meschakunga gaspascha fahhre leelu dunzi un ar to tai blehdneezei tâ trahpija waigâ un kallâ, ka affinis stipri pluhde. Azzu-mirkli ta fahihjahs un no durwim atlehze noht, bet tad ar jo lee-

lahu piktumu fawu negantu darbu eefahze no jauna un kleeðse: „Kad es tikschu eekschâ, tad patte ar fawu rohku tew strikki ap kallu aplickschu un pee schahm paschahm durwim temi palahrschu!“

Auksts un karsts nostrehje nabbadsitei pa fauleem to dsirdoht. Tē augschâ wairs ne bij' ne kas, kō tai bahbai us galwas mest, tadeht winna kahpe semmē. Preekschnammâ winau atkal fagrahbe jo leelas bailēs, jo ta neganta bahba tik warreni strahdaja gare durwim, ka schahs jau bij' gandrihs fahschiduschas, tik tee dselsu schkehrchi ween wehl turreja; pehz mas minutehm warreja pawissam walkâ buht. Un kas tad?

(Turplikkam beigums.)

• Pahr bihbels

un pahr winnas pahrtulkofchanahm un isplattifchanahm.

Grāmata Frußdehlam.

Deewa schelastiba un meers lai Dewim irr zaur Jesu Kristu Amen! — To Dewim no wissas firds wehlu; bet dehlß, dehlß! Tu mannim daschureis dikti gruhtu firdi ar fawu mutti padarri, un tas no tam nahk, ka Tu to wezzu, mihtu un swehtu Deewa wahrdu ne zif wairs ne zeeni, un teem pasaulesgudri-neekeem un gaisagrahbejeem ween asti eekehrees. Tas naw pateisi! Tu peemirsis, ka winnu zeksch irr tumßiba un ka tee paschi ne sinn, pahr kō tee krittihs! Ihpaschi tas mannim dikti prettim, ka Tu par to errojees, ka Awisēs pabrihscham atgaddahs kahds gabbalinsch lasfams pahr garrigahm leetahm, pahr Deewa wahrda spehku, pahr bihbelesbeedribahm u. t. j. pr. Aplama walloda! Woi preeksch Dewis weena pascha to Awischulappinu drikke, ka wisseem teem stahsteem un gabbaleem buhs pehz tawa prahta ween buht? Seb woi Tu dohma, ka tahs ween tahs wisderrigakahs sinnas, kō Tu grihbi Awisēs lassihht? Wehl simteem un tuhstoscheem tahs jalassa; un fur

dauds to lassitaju, tur dauds to galwu, un fur dauds to galwu, tur dauds to prahthu, un fur dauds to prahthu, tur newarr weena leeta jeb weens stahls wisseem patihl; un ja nu tas, kas Dewim nepatihl, fimteem atkal patihl jeb derr, jeb irr wajjadfigs, woi tad Tu weens dohma to smahdeht? Sattu atkal: aplamas dohmas! Un wifswairak, kad Dewim tas prettim, kas Deewam un wiffai kristigai draudsei pa prahtam! — Dehls, dehls! Lawas dohmas schlibbu zekku panehmufchas! Dewim sawa lahrtâ un ammatâ wajadsetu neween to wehlet ees, bet it ihpaschi us to gahdaht, lai Deewa wahds til dauds un til dikti us wiffahm puffedm pasaulê skannetu, kamehr wiffa pasaulê no ta atskannetu, un til dikti atskannetu, ka wiffu zilweku-aufis no ta peeskan-netu pillas un til pillas, ka neweenam zittam skannumam tur wairs nebuhtu ruhmes eelschâ. Un woi tas nebuhtu labbi? — Tu pats arri falki, ka labbi; bet to nemas Tu ne-apkerri, ka nei katrâ Awischulappinâ pahc Deewa wahrdeem ween bijis eelschâ, neds arri buhs; un es dohmaju, pa rettam tahdi gabbalini Awises, irr tilpat kâ dahrgu akminushlites gredseni, kas to dauds wehl jo skaiskati is-puschko. Woi tas naw teesa? Tu usrauz deggonu. Sinnu deesgan to eegansu, kapehze Dew no garrigahm leetahm nefas lahgi nepatihl. Tu mas us Deewu un sawas dwehfeles lablshchanu dohma! Kâ tas slawehs meddu par faldu, kas to wehl neweenureisi naw pa gohdam baudijis: tâpat, ka tas Deewa wahrdu par patihlamu turrehs, kas winna garrigu faldumu wehl neweenureisi sawa dwehfele naw pateefigi fajuttis? Un ta tas irr ar Dewim! Tu teizees bihbeli lassijis deesgan. Teesa gan, un arri pats esmu nojehdsis, ka Tu puschlibd labbi sinni, fur tanni paschâ weena woi ohtra grahmata stahw, un tâpat arri, kas tannis grahmatâs rakstihis; bet ko tas wifs libd, ka Tu sawai dwehfelei neko no teem deewischleem faldumeem ne effi demis baudiht, kas tur eelschâ! Tu atpleht azzis. Ja, ja! To neklahbuhdams Dewim falku, lai gan neklahds pra-

weets ne-esmu; jo tawi pascha wahrdu to usrahda. Tu tikkai ar azzihm tohs bohkstabus effi redsejis, kas nokauj, un ar mutti tik-kai tohs wahrdu lassijis, kas to meesu nokause; bet to garru, kas dsihwu darra Tu tur eelschâ ne-effi atraddis! Wehze zilwezigas gudribas Tu mellejis tohs rakstus saprast, kas ar Deewa gudribu irr rakstiti? Dehls, fur Dew prahts! Un tapehze tee Dewim nezik nepatihl. Un tas newarr zittadi buht. Bet apdohmajel! Swehti raksti — bihbele naw zilweka wahrds, ko ar zilweka prahthu warr saprast! Tas irr Deewa wahrds; falku wehl ohtrureis: tas irr ta muhschiga un ne-isdibbinajama Deewa pascha wahrds — tas swehtais Deewa wahrds, un tadeht ne ar zilwezigu-, bet ar swehtu un garrigu prahthu lassams un saprohtams. Ja Tu ar schahdu prahthu sawu bihbeli buhtu lassijis, tad Tu to buhtu zittadi saprat-tis, un tad Tu par to zittadi dohmatu, un tad Tu arri par to ne-errotahs, ja Awises pabrischam kahds wahrds par bihbeli, woi zittadi kâ par garrigahm leetahm Dewim lassihht gadditohs.

(Turplikkam wairak.)

Swefchas semmes sinnas.

No Wahzsemmes. No Prankpurtes pee Dder uppes raksta, ka tur effoht tahds wirhs rahdijees, kas akminus no 6 libd 8 mahzinas smaggus, kas no lauka eenesti, ar plikku rohku widdu puschu pahrsittoht; bet winna rohklai arri effoht til zeeta ta ahda, kâ kaus. Eskur rohka!

Eidelbergê Stâ Merz kahds zilweks nomirris, kas to wezzumu no 115 gaddeem panahjis. Arri labs wezzums! E. F. S.

• Dseefmina pulkites issehjoht.

Leezees, graudin, semmitê,
Guldees kluffâ bedrite,
Dseestrâ semmes-gultâ!

Semmi tew es pahrkaisu
Kamehr, graudin, buhfi tu
Glabbahs labba weeta.

Buht' tew, graudin, dshwiba,
Ne truhktu tew walloda,
Al, tu gaustohs schegli:
„Sauliht, paleez wessela;
Schinni kappu-tumfiba
Weidsahs dshwib's spehli!“

Bet jel, graudin, pazetees!
Pasnaud drufzin, ne subdsees,
Drihs tu isgullefi.
Semmes-flohgu nomehdams,
Pukkes-kaisum' peenemdams,
Jauna raddib' klufsi.

Liks ir manni semmité,
Zà kà tewi, bedrité,
Mihlâ mahtes-klehti;
Bet jo skaisfaks iszelschohs,
Glihtahm drehbehm aptehrschohs,
Kad Deems fazzih's: „Tophi!“

E. D. L—d.

Teefas sluddinaschanas.

No Wezz-Auzes pagasta teefas tohp wiffi tee, kam kahdas taisnas prassifchanas pee tahs atstahdas mantas ta nomirruscha Behnes kalpa Kahrta Eikmann, usaizinati, lihds 4tu Juhli f. g. ar sawahm prassifchanahm un peerahdichanahm scheid peeteiltees, jo wehlah ne weenu wairs ne klausih's. Zapat arri tee, kas winnam ko parrada buhtu, tohp usaizinati, lihds wirtspeeminnetai deenai sawus parradus usdoht, jo zittodi tee parraduekli taps pehz likkumeem strahpeti. Wezz-Auzé, tai 5ta Mei 1852. 1

(Nr. 96.) ††† E. Albrecht, pagasta wezzakajs.
E. Schabert, teefas srihweris.

No Urumuischas Krohna pagasta teefas tohp wiffi tee, kas dohma, ka winneem kahdas taisnas prassifchanas pee tahm Krohna Urumuischas Bungu-mahjahm buhtu, zaur scho usaizinati, lai tee diru mehneschu starpâ,

no appalsch rakstias deenas, bet widswehlah tai 12ta Juhli f. g., kas par to isplehgschanas-terminu nolikt, ar sawahm prassifchanahm scheidan peeteizahs, jo pehz scha termina neweens wairs ne taps klausih's. Zo buhs wehra likt! Urumuischas Krohna pagasta teefa, tai 3schâ Mei 1852. 1

(L. S.) Pagasta wezzakajs H. Müller.
(Nr. 354.) Teefas srihweris Berg.

No Wilzes pagasta teefas tohp wiffi tee, kam kahdas parradu prassifchanas pee teem sché peeminneteem Wilzes saimneefeeem, prohti: Zahn Rent no Kalku-mahjahm, Ans Treugut no Uppeneeku-mahjahm, Jurre Smilga no Silla-Kurschu-mahjahm, Mahrta Strupp no Masajahm Kehtel-mahjahm un Mahrta Leschinski no Dessainu-mahjahm, par kurre mantahm parradu deht konkurse spreesta, zaur scho usaizinati, feschu neddelu starpâ, prohti lihds 27to Juhni f. g., sawas prassifchanas scheid usdoht, un ka pehz likkumeem wehleh's peerahdih't, jo wehlah neweenu wairs ne klausih's. Wilzes pagasta teefa, tai 14ta Mei 1852. 1

(L. S.) Pagasta wezzakajs J. Mazzewiz.
(Nr. 76.) Pag. teefas srihm. A. Grünberg.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas prassifchanas buhtu pee ta nomirruscha Wilkajes saimneeka Wezz-Rohnu Mikkela Grünberg, par kurre mantu konkurse spreesta, tohp usaizinati, pee saudeschanas sawas teefas lihds 5to Juhli f. g. pee Jaunmohlas pagasta teefas peeteiltees un sagaidih't, ko teefa pehz likkumeem spreedihs. Jaun-Mohlas pagasta teefa, tai 30ta Mei 1852. 2

(L. S.) ††† Kahl Mittenberg, pag. wezz.
(Nr. 86.) Ditto Grücke, teefas srihweris.

Tai 21mâ Juhni f. g. taps pee Frank-Seffawas pagasta teefas ta aiskhlata wanta ta zittabrtiga Frank-Seffawas mohderneeka Johann Weidemann, prohti: sirgi, gobmis, awis, zuhlas, sobhis, ratti, kammanas un zittas leetas, parradu deht wairakshlitajeeem uhtrupé pahdohta. Frank-Seffawas pagasta teefa, tai 5ta Mei 1852. 2

(L. S.) Frij Schirmer, pagasta wezz.
(Nr. 64.) Joh. Freyberg, teefas srihw.

S i n n a.

Mihl. E. D. L—d. Gan ar labbu prahtu jums ta mihra wahrdu isteilschu, kas jums gribb peepalibseht; tas irr Kasses zeen. mahzitajs. Bet ar launu prahtu to sinu esmu saehmis, ka juhs par to mannim sawu teizamu paligu gribbeet atrant. Woi tik zeetfirdgi buhseet?! Ne tizzu. E—3.

B r i h w d r i f f e h t.

No juhymallas-gubernias aughas waldichanas ruffes: Collegientath v. Burgenschweig, Zensor.
No. 173.